

Helsingfors/Mariehamn 4.3.2013

Nr 8/13

Hänvisning Justitieministeriets skrivelse
15.2.2013, Dnr 37/08/2012 JM

Till Justitieministeriet

Ärende

Justitieministeriet har med hänvisning till 32 § i självstyrelselagen för Åland i skrivelse 15.2.2013 inbegärt Ålandsdelegationens utlåtande beträffande ett förslag till *överenskommelseförordning om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som gäller handel med utsläppsrätter avseende växthusgaser*. Arbets- och näringsministeriet, Finansministeriet och Energimarknadsverket har beretts möjlighet att inkomma med utlåtande. Ålands landskapsregering har samtyckt till överenskommelseförordningen.

Överenskommelseförordningens innehåll

I förordningsutkastet föreskrivs om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som hänför sig till handel med utsläppsrätter som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utsläppshandel (ÅFS 31/2009, ändrad genom ÅFS 66/2012). Enligt utkastets 2 § ankommer det på Ålands landskapsregering att besluta om förteckningen över anläggningar i landskapet Åland och de utsläppsrätter som avses bli beviljade för var och en av dem jämte motiveringar för detta, samt om fördelning, beviljande, ändring, justering och annullering av utsläppsrätter till verksamhetsutövare. På Energimarknadsverket ankommer enligt förordningsutkastets 3 § att ombesörja de förvaltningsuppgifter som rör utsläppsregister och registerförvaltningen samt de förvaltningsuppgifter som gäller övervakning, anmälan och verifiering av utsläpp. I utkastets 4 § berättigas Energimarknadsverket att erhålla ersättning för skötseln av i 3 § avsedda uppgifter enligt överenskommelse mellan landskapsregeringen och Energimarknadsverket. Genom förordningen upphävs gällande överenskommelseförordning (FFS 87/2006, ÅFS 5/2006).

Postadress:

Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN

Telefon:

växel 018-635270

Telefax:

018-635268

Adress i Helsingfors:

Georgsgatan 9 A 4
00120 HELSINGFORS

Bakgrunden till överenskommelseförordningen

Förordningsutkastet föranleds av landskapslagen om ändring av 1 och 5 §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utsläppshandel (ÅFS 66/2012, nedan landskapslagen). Genom landskapslagen gjordes rikets lag om utsläppshandel (FFS 311/2011, nedan rikslagen) med vissa undantag tillämplig i landskapet. Detta skedde genom att hänvisningen i blankettlagens 1 § 1 nom. 1 punkt till den tidigare lagen om utsläppshandel (FFS 683/2004) ersattes av en hänvisning till gällande rikslag. Genom landskapslagen implementerades Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/29/EG om ändring av direktiv 2003/87/EG i avsikt att förbättra och utvidga gemenskapssystemet för handel med utsläppsrätter för växthusgaser (nedan utsläppshandelsdirektivet) i landskapslagstiftningen. Ålandsdelegationen avgav 29.10.2012 utlåtande över landskapslagen. Republikens president konstaterade 16.11.2012 att något hinder för att landskapslagen träder i kraft inte förelåg.

Av regeringens proposition med förslag till lag om utsläppshandel (RP 315/2010 rd.) framgår att utsläppshandelsdirektivet på ett märkbart sätt ändrar EU:s system för handel med utsläpp efter 2012. Av dessa ändringar följer att betydande ändringar också måste göras i den nationella lagstiftningen. De största ändringarna jämfört med perioderna 2005-2007 och 2008-2012 gäller fastställandet av den totala kvantiteten utsläppsrätter, tilldelningen av utsläppsrätter och användningen av projektmekanismer i EU:s utsläppshandelssystem. Direktivets tillämpningsområde har dessutom utvidgats och preciserats och man övergår från systemet med nationella register till ett gemensamt EU-register. I direktivet har ändringar gjorts också i fråga om tillstånd till utsläpp av växthusgaser, övervakningen och verifieringen av utsläpp samt vissa andra ändringar gällande handelsperioden 2013-2020 och tiden därefter. De största ändringarna jämfört med tidigare lagstiftning gäller fastställande av den totala kvantiteten utsläppsrätter och tilldelningen av utsläppsrätter. I rikslagen har bl.a. intagits de centrala principerna i utsläppshandelsdirektivet som gäller den totala kvantiteten utsläppsrätter, reglerna för tilldelning av gratis utsläppsrätter och auktioneringen av utsläppsrätter. Rikslagen innehåller även bestämmelser om registrering, överlämnande och annullering av utsläppsrätter, övervakning, anmälan och verifiering av utsläpp samt påföljder, överklagande och verkställande av beslut.

Lagstiftnings- och förvaltningsbehörigheten

Den föreslagna förordningen gäller natur- och miljövård, landskapets myndigheter samt näringsverksamhet vilka områden enligt 18 § 1, 10 och 22 punkterna i självstyrelselagen hör till landskapets behörighet med vissa undantag som inte berörs i förordningsutkastet.

I landskapets behörighet gällande natur- och miljövård och näringsverksamhet ingår bl.a. att besluta om fördelningen och beviljandet av utsläppsrätter på landskapsnivå samt om ändring, justering och annullering av utsläppsrätter, i fråga om vilka förvaltningsbehörigheten enligt överenskommelseförordningens 2 § kvarstår hos landskapet. I landskapets behörighet ingår även förvaltningsuppgifter som rör utsläppsregister och registerförvaltning samt övervakning, anmälan och verifiering av utsläpp, vilka uppgifter enligt överenskommelseförordningens 3 § överförs till Energimarknadsverket.

Enligt 27 § 4 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om förhållandet till utländska makter med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9a kap. Då åtgärder vidtas i Finland med anledning av beslut som fattas inom Europeiska unionen är lagstiftningsbehörigheten och behörigheten i förvaltningsärenden för Ålands del delad mellan landskapet och riket på det sätt som anges i självstyrelselagen. Behörighetsfördelningen i självstyrelselagen mellan landskapet och riket bibehålls också vid genomförandet av gemenskapsrätten. I fråga om den interna kompetensfördelningen mellan riket och landskapet är det landskapets sak att se till att gemenskapsrätten genomförs i landskapet till den del en fråga hör till medlemsstatens behörighet, men enligt självstyrelselagen ankommer på landskapet. Enligt kommissionens auktionsförordning ska det finnas en för de deltagande medlemsstaterna gemensam auktionsplattform och auktionsövervakare samt väljas en auktionsförrättare per medlemsstat. Rikslagens 6 kap. innehåller bestämmelser om auktionering av utsläppsrätter under handelsperioden 2013-2014. Enligt rikslagens 37 § utser statsrådet auktionsförrättaren. Den auktionsförrättare som statsrådet utser är härvid behörig även i fråga om auktionering av sådana utsläppsrätter som hänför sig till landskapet. En samverkan enligt 59 b § i självstyrelselagen är härvid nödvändig. Enligt rikslagens 37 § 3 mom. tar auktionsförrättaren emot Finlands auktionsintäkter och redovisar intäkterna till staten. Några avvikelser har i fråga om detta inte intagits i landskapslagen. Däremot anges i överenskommelseförordningens 4 § 2 mom. att intäkterna från auktioneringen av utsläppsrätter som återförs till staten, och som härrör från försäljning av utauktionerade utsläppsrätter för landskapet, ska överföras från statens medel till landskapet på det sätt landskapsregeringen och Energimarknadsverket överenskommer. Härvid ska landskapets andel av intäkterna beräknas enligt den modell som generellt gäller för medlemsstaterna. Ålandsdelegationen anser, med hänsyn till att lagstiftningen om utsläppsrätter i första hand berör rättsområdena natur och miljövård, att dessa intäkter från aktörer i landskapet – trots avsaknaden av särbestämmelser i landskapslagen – tillkommer landskapet på motsvarande sätt som avgiften för överskriden utsläppsrätt enligt blankettlagens 5 § 1 mom.

Finansieringen

Genom förordningsutkastet överförs i enlighet med 32 § i självstyrelselagen förvaltningsbehörighet hänförande sig till utsläppsregister och registerförvaltning samt övervakning, anmälan och verifiering av utsläpp till Energimarknadsverket. Självstyrelselagen utgår från att part som enligt självstyrelselagen har förvaltningsbehörigheten även har kostnadsansvaret. Vid överförandet av förvaltningsuppgifter har den mottagande parten ansetts åta sig finansieringen om inte annat anges. Kostnadsfrågan kan lösas t.ex. så att den särskilt anges i förordning eller i vissa fall genom separata avtal mellan behörig riks- och landskapsmyndighet. I enlighet härmed anges i förordningsutkastets 4 § 1 mom. att Energimarknadsverket ersätts för kostnaderna för skötseln av i 3 § avsedda förvaltningsuppgifter som gäller registret i landskapet Åland på det sätt som landskapsregeringen och Energimarknadsverket kommer överens.

Ålandsdelegationens slutsats

Bestämmelser om fördelningen av förvaltningsbehörigheten beträffande handeln med utsläppsrätter avseende växthusgaser kan på förslaget sätt intas i en överenskommelseförordning.

Ålandsdelegationen ser inte hinder för att förslaget till överenskommelseförordning i föreliggande form sätts i kraft.

Närvarande

Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Pellonpää jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare